

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน มุ่งเน้นพัฒนาให้มนุษย์มีศักยภาพ ที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ซึ่งนอกจากจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของคนโดยตรงแล้ว ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงกลไกและสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีคุณลักษณะ รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ นั่นคือจะต้องให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียน ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ กระทรวงศึกษาธิการ 2553 : 6 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งในกระบวนการเรียนรู้จะต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพความเคารพกฎหมายความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬาภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 12) และยังสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มุ่งพัฒนานักเรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 4)

นอกจากนี้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552 - 2561) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายภายในปี พ.ศ. 2561 ที่ต้องการเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคน การเพิ่มโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อให้คนไทยยุคใหม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียงและสามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์แข็งแรงเป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น มีสมรรถนะความรู้ ความสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีโอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียมเสมอภาค (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : 11 - 13)

การพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาในยุคปัจจุบัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นอีกหนึ่งกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะของตนที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นและสืบทอดความเป็นมาเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทยได้ ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์กับสถาบันสังคมมนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต การแก้ปัญหาและการปฏิบัติตนในสังคมมนุษย์ ซึ่งสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551 : 1) กล่าวว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้มีความรู้ ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยกาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นมีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศและสังคมโลก

วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่ช่วยสร้างความเป็นพลเมืองดีให้กับเยาวชนของชาติโดยศึกษาเกี่ยวกับสังคายนา การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทย รวมทั้งการพัฒนาตนและครอบครัว พุทธประวัติ ตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกกิริยา ประวัติพระมหากัสสปะ พระอุบาลี นางวิสาขา อนาถบิณฑิกะ พระเจ้าอศคมหาราช พระโสณะและพระอุตตระ บุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ ชาดก

ในเรื่องอัฟซาดก ติตติรชาดก ประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง ความจำเป็นที่ทุกคนต้องเรียนรู้ศาสนาอื่น ๆ ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ปฏิบัติตนเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถาน วิธีชีวิตของพระภิกษุบาทหลวงของภิกษุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ การจัดโต๊ะหมู่บูชา การจัดรูปเทียน การจัดเครื่องประกอบโต๊ะหมู่บูชา ปฏิบัติตนในศาสนพิธีและพิธีกรรมในเรื่องคำอาราธนาต่าง ๆ ประวัติ ความสำคัญ และการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การปฏิบัติตนตามหลักพุทธคุณ 9 อริยสัจ 4 พุทธศาสนสุภาษิต ปฏิบัติตนตามหลักธรรมและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของตนเองและครอบครัวในการดำรงชีวิตแบบพอเพียง การพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เจริญปัญญาด้วยอาณาปานสติ การปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนา ศึกษาเกี่ยวกับเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่แสดงลักษณะทางกายภาพและสังคมของประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลียและโอเชียเนีย เส้นแบ่งเวลาของประเทศไทยกับทวีปต่าง ๆ ภัยธรรมชาติและการระงับภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลียและโอเชียเนียทำเลที่ตั้ง กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยทางกายภาพและสังคมที่มีผลต่อการเคลื่อนไหลของความคิด เทคโนโลยี สินค้าและประชากร การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและความร่วมมือของประเทศไทยต่าง ๆ ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลียและโอเชียเนีย โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการทางสังคม กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่มและกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต นำไปพัฒนาแก้ปัญหาของตนเองและครอบครัว มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ มีวิจรรย์ญาณสูงชัน และนักเรียนสามารถอยู่กันอย่างสันติสุข เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของไทยในศตวรรษที่ 21 ที่ให้ความสำคัญต่อการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณและการตัดสินใจ Thinking Critically and Making Judgment (สถาบันยูซีแอลเอ อ้างถึงใน Partnership for 21st Century, 2012 : 3) จึงต้องมีแนวทางส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านศักยภาพการคิดวิเคราะห์ เปิดเวทีให้นักเรียนได้แสดงออกทางความคิดอย่างเหมาะสม เช่น การโต้วาทีการรับผิดชอบงานโครงการมีส่วนร่วมในการดูแลงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้รู้ขั้นตอนกระบวนการในการทำงาน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกคิดเป็น และแก้ปัญหาเป็น นักเรียนควรได้รับการพัฒนาด้านทักษะความรู้ การสอนเสริมการแก้ปัญหา ผลการเรียนรู้ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ (โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา, 2553 : 39 - 41)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการศึกษาหรือสำรวจข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ จำเป็นต้องคำนึงถึงวิธีการศึกษาและการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม

เนื่องจากเครื่องมือทางภูมิศาสตร์มีหลากหลายชนิด นักเรียนไม่สามารถเลือกใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการศึกษาข้อมูลได้และไม่สามารถอ่านค่าหรือแสดงผลได้อย่างถูกต้องรวดเร็วได้ ดังนั้นผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ วินัย ควบคุมกาย วาจา จิตใจ ให้อยู่ในสภาพปกติพร้อมที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจในเนื้อหา เพราะสาระภูมิศาสตร์มีเนื้อหามาก วิธีการสอนก็จะเป็นแบบบรรยายและทดลองในการใช้เครื่องมือ จึงจำเป็นต้องอาศัยสมรรถนะทั้ง 5 ด้านของผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาและสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา กรมวิชาการ (2546 : 175) เป็นกระบวนการเรียนรู้ทั้งศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยฝึกหัดอบรมทั้งทางกาย วาจา จิตใจ และปัญญาของนักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน ซึ่ง พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2538 : 609) กล่าวว่าไม่ว่าเรากำลังฝึกอบรมอยู่ในช่วงตอนใดของไตรสิกขาก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นขั้นศีล ขั้นสมาธิหรือขั้นปัญญา การปฏิบัติแต่ละขั้นของไตรสิกขา ย่อมดำเนินอยู่เรื่อยไปตลอดเวลาทุกช่วงทุกตอน การกล่าวออกมาว่าเป็นขั้นศีล ขั้นสมาธิ หรือขั้นปัญญา เป็นการบอกแจ้งว่าในตอนนั้นกำลังเร่งรัดให้ระดมการฝึกอบรมองค์ประกอบประเภทนั้นให้มากเป็นพิเศษในตอนนั้น องค์ประกอบประเภทนั้น กำลังถูกเรียกออกมาใช้งาน มีบทบาทโดดเด่นออกหน้า องค์ประกอบประเภทอื่นมองดูในแง่หนึ่ง เป็นเหมือนว่ามีระบบการฝึกจากข้างนอกและระบบการฝึกจากข้างใน ประสาทขานรับกันด้วยดี ซึ่งจากการศึกษากระบวนการเรียนรู้ของไตรสิกขาจะพบว่า ศีล สมาธิ และปัญญาจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ ฝึกควบคุมกาย วาจา จิตใจ ฝึกคิดพิจารณา โดยเฉพาะขั้นปัญญา ซึ่งถือเป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องอาศัยกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ใช้ปัญญาในการคิดพิจารณาตรึกตรองอย่างรอบคอบ โดยใช้หลักการเหตุผลความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของตนที่มีอยู่มาพิจารณา เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจและเลือกปฏิบัติอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่เป็นการตรึกตรองอย่างถี่ถ้วนเพื่อหาทางเลือกและนำไปสู่การตัดสินใจว่าควรเชื่อหรือควรปฏิบัติตามหรือไม่ ทั้งนี้การคิดอย่างมีวิจารณญาณถือเป็นการคิดที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกคิดตัดสินใจด้วยการใช้ปัญญาพิจารณาตรึกตรองอย่างรอบคอบ จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้และมีความสามารถในการคิดพิจารณาตรึกตรองอย่างรอบคอบ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีซึ่งสิ่งเหล่านี้ ถือเป็นการวางรากฐานให้กับนักเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา ก่อนและหลังเรียน โดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ความสำคัญของการวิจัย

1. นักเรียนจะได้ปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา คือ ศील สมาธิ และปัญญา จนเกิดความรู้ ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ได้อย่างถูกต้องและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
2. ครูผู้สอนจะได้ทราบวิธีการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตลอดจนปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักไตรสิกขา
3. โรงเรียนจะได้นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 105 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาเรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาจากการสังเคราะห์ ตัวแปรอิสระ แนวคิดของสนฤดี ศรีสวัสดิ์ (2551) ลมุล บุญชูดำ (2554) บุญณวัช ทัทธวัช (2555) พงศธร สุกิจญาณ (2555) ธีระ ขาวแจ่ม (2555) สำราญ วงศ์คำพันธ์ (2556) และสำเร็จ ดวงบุปผา (2556) ซึ่งสามารถนำมาเป็นกรอบทฤษฎีพื้นฐานของการวิจัยโดยใช้รูปแบบไตรสิกขา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านศีล ด้านสมาธิ และด้านปัญญา ส่วนตัวแปรตามนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาจากการสังเคราะห์ตัวแปรตามแนวคิดของ วิจิตร ศรีรัตน์ (2555) สุพร ธรรมบันเทิง (2552) โดยนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขามีประสิทธิภาพ 80/80และประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา หลังเรียนสูงกว่าเรียนโดยจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาอยู่ในระดับมาก

นิยามศัพท์เฉพาะ

หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ในรายจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง สิ่งที่บ่งบอกถึงความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน หรือสิ่งที่นักเรียนได้รับจากการเรียนการสอน ได้แก่ ความรู้ (K) คุณลักษณะ (A) และการปฏิบัติ (P) ที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการศึกษาซึ่งสามารถแสดงออกจากการวัด การสังเกตและประเมินผล จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการแบ่งเขตเวลาของโลก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการฝึกหัดอบรมตนเองมี 3 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) ศีลสิกขา เป็นขั้นที่นักเรียนควบคุมกายและวาจาพร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรม 2) จิตสิกขา เป็นขั้นที่นักเรียนมีจิตมุ่งมั่นและจดจ่ออย่างต่อเนื่องอยู่กับสิ่งที่ได้รับมอบหมาย และ 3) ปัญญาสิกขา เป็นขั้นที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างมีเหตุผลเกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ โดยใช้สติในการควบคุม จัดเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน ส่งผลให้เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณทุกขั้นตอนสามารถเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของบทเรียน

ความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง ระดับความพึงพอใจที่แสดงออกในด้านความรู้สึก
นึกคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาโดยใช้แบบสอบถาม
ความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Copyright© Suratthani Rajabhat University
All Right Reserved